

PRZEDMIOTOWY
SYSTEM
OCENIANIA

**HISTORIA
I SPOŁECZEŃSTWO
oraz
HISTORIA**

*Szkoła Podstawowa nr 3
im. Noblistów Polskich*

*w
Gryfinie*

Spis treści

I. Podstawa programowa kształcenia ogólnego.....	3
II. Podręcznik i program nauczania historii i społeczeństwa realizowany w Szkole Podstawowej nr 3 Gryfinie.....	18
III. Narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów.....	18
IV. Obszary aktywności ucznia oceniane na lekcjach.....	19
V. Sposób wystawiania oceny okresowej lub rocznej.....	19
VI. Praca z uczniem ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.....	21
VII. Zasady poprawiania ocen.....	21
VIII. Sposoby gromadzenia informacji o osiągnięciach uczniów.....	21
IX. Zestaw dokumentów obowiązujących nauczyciela historii.....	22
X. Jednolity układ zestawu zadań egzaminu klasyfikacyjnego, poprawkowego i sprawdzianu wiedzy i umiejętności.....	22
XI. Sposoby ewaluacji przedmiotowego systemu oceniania.....	23
XII. Sposób uzasadniania ocen bieżących, śródrocznych i rocznych.....	23

I. Podstawa programowa kształcenia ogólnego.

Szkoła podstawowa

Klasa 4

NOWA podstawa programowa z 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356)

Klasa 5

podstawa programowa z 27 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.)

Klasa 6

podstawa programowa z 27 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.)

Klasa 7

NOWA podstawa programowa z 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356)

Klasa 8

NOWA podstawa programowa z 14 lutego 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 356)

II etap edukacyjny: klasy IV–VI

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna.

Uczeń posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: okres p.n.e., n.e., tysiąclecie, wiek, rok; przyporządkowuje fakty historyczne datom; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi i umieszcza je na linii chronologicznej; dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

Uczeń odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego, planu, mapy, ilustracji; pozyskuje informacje z różnych źródeł oraz selekcjonuje je i porządkuje; stawia pytania dotyczące przyczyn i skutków analizowanych wydarzeń historycznych i współczesnych.

III. Tworzenie narracji historycznej.

Uczeń tworzy krótką wypowiedź o postaci i wydarzeniu historycznym, posługując się poznanymi pojęciami; przedstawia własne stanowisko i próbuje je uzasadnić.

IV. Zainteresowanie problematyką społeczną.

Uczeń ma nawyk dociekania w kontekście społecznym – zadaje pytania „dlaczego jest tak, jak jest?” i „czy mogłoby być inaczej?” oraz próbuje odpowiedzieć na te pytania.

V. Współdziałanie w sprawach publicznych.

Uczeń współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. Refleksja nad sobą i otoczeniem społecznym. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, w czym wyraża się odmiennosc i niepowtarzalność każdego człowieka;
- 2) podaje przykłady różnorodnych potrzeb człowieka oraz sposoby ich zaspokajania;
- 3) wyjaśnia znaczenie rodziny w życiu oraz wskazuje przykłady praw i obowiązków przysługujących poszczególnym członkom rodziny;
- 4) wyraża opinię na temat kultywowania tradycji i gromadzenia pamiątek rodzinnych;
- 5) charakteryzuje społeczność szkolną, z uwzględnieniem swoich praw i obowiązków;
- 6) podaje przykłady działań samorządu uczniowskiego w swojej szkole;
- 7) tłumaczy, odwołując się do przykładów, na czym polega postępowanie sprawiedliwe;
- 8) wyjaśnia, w czym przejawia się uprzejmość i tolerancja;
- 9) podaje przykłady konfliktów między ludźmi i proponuje sposoby ich rozwiązywania.

2. „Mała Ojczyzna”. Uczeń:

- 1) opisuje swoją „małą Ojczyznę”, uwzględniając tradycję historyczno- kulturową i problemy społeczno-gospodarcze;
- 2) zbiera informacje o rozmaitych formach upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości „małej Ojczyzny”;
- 3) wskazuje na planie miejscowości, siedzibę władz lokalnych i na przykładach omawia zakres działań oraz sposoby powoływania władz.

3. Ojczyzna. Uczeń:

- 1) wymienia i tłumaczy znaczenie najważniejszych świąt narodowych, symboli państwowych i miejsc ważnych dla pamięci narodowej;
- 2) wskazuje na mapie i opisuje główne regiony Polski;
- 3) wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące w Polsce i na wybranych przykładach opisuje ich kulturę i tradycje oraz wymienia miejsca największych skupisk Polaków na świecie.

4. Państwo. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, w czym wyraża się demokratyczny charakter państwa polskiego, używając pojęć: wolne wybory, wolność słowa, wolne media, konstytucja;
- 2) wymienia organy władzy w Rzeczypospolitej Polskiej: parlament, prezydent, rząd, sądy i omawia najważniejszą funkcję każdego z tych organów w systemie politycznym;
- 3) podaje przykłady praw i obowiązków obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) omawia wybrane prawa dziecka i podaje, gdzie można się zwrócić, gdy są one łamane.

5. Społeczeństwo. Uczeń:

- 1) wyjaśnia znaczenie pracy w życiu człowieka i dostrzega jej społeczny podział;
- 2) opisuje różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie;
- 3) podaje przykłady ważnych problemów współczesnej Polski, korzystając z różnych źródeł informacji (od osób dorosłych, z prasy, radia, telewizji, Internetu).

6. Wspólnota europejska. Uczeń

opowiada o uczestnictwie Polski we wspólnocie europejskiej, używając pojęć: Unia Europejska, europejska solidarność, stosunki międzynarodowe, oraz rozpoznaje symbole unijne: flagę i hymn Unii Europejskiej (*Oda do radości*).

7. Problemy ludzkości. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co oznacza powiedzenie: „świat stał się mniejszy” i wskazuje przyczyny tego zjawiska;
- 2) opisuje i ocenia na przykładach wpływ techniki na środowisko naturalne i życie człowieka;
- 3) wymienia korzyści i niebezpieczeństwa korzystania z mediów elektronicznych;
- 4) opowiada o przejawach nędzy na świecie oraz formułuje własną opinię o działaniach pomocowych podejmowanych przez państwa lub organizacje pozarządowe;
- 5) wyjaśnia na przykładach przyczyny i następstwa konfliktów zbrojnych na świecie

8. Historia jako dzieje. Uczeń:

- 1) odróżnia historię rozumianą jako dzieje, przeszłość od historii rozumianej jako opis dziejów przeszłości;
- 2) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 3) podaje przykłady różnych źródeł historycznych i wyjaśnia, dlaczego należy je chronić.

9. Fundamenty Europy. Uczeń:

- 1) wyjaśnia znaczenie wynalazku pisma dla wspólnoty ludzkiej;
- 2) opisuje życie w Atenach peryklejskich, używając pojęć: teatr, filozofia, bogowie olimpijscy (Zeus, Atena, Apollo), mity (Herakles, Odyseusz), olimpiada;
- 3) charakteryzuje osiągnięcia Rzymu, używając pojęć i terminów: prawo rzymskie, drogi, wodociągi;
- 4) opisuje narodziny chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianie w czasach starożytnych.

10. Państwo polskie za Piastów. Uczeń:

- 1) opowiada legendy o Piaście i Popielu oraz Lechu, Czechu i Rusie, a także rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy;
- 2) wskazuje na mapie Gniezno i państwo Mieszka I;
- 3) opisuje panowanie Mieszka I, umiejscawiając je w czasie i używając pojęć: plemię, gród, drużyna, książe;
- 4) opowiada historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie: św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III;
- 5) wskazuje na mapie Kraków i państwo Kazimierza Wielkiego, umiejscawiając je w czasie;
- 6) opowiada o panowaniu Kazimierza Wielkiego, z uwzględnieniem powstania Akademii Krakowskiej i uczytu u Wierzyńka.

11. Mnisi. Uczeń:

- 1) opisuje klasztor średniowieczny i tryb życia mnichów, używając pojęć: zakon, reguła, ubóstwo;
- 2) charakteryzuje postać św. Franciszka z Asyżu.

12. Rycerze. Uczeń:

- 1) charakteryzuje zamek średniowieczny i jego mieszkańców;
- 2) opisuje charakterystyczne cechy wzoru osobowego średniowiecznego rycerza.

13. Mieszczanie. Uczeń:

- 1) opisuje miasto średniowieczne, używając pojęć: kupiec, rzemieślnik, cech, bur mistrz, samorząd miejski, rynek, mury miejskie;
- 2) porównuje warunki życia w mieście średniowiecznym i współczesnym

14. Chłopi. Uczeń:

- 1) opisuje warunki życia na wsi średniowiecznej;
- 2) porównuje życie chłopca z życiem rycerza i mieszczanina.

15. Odkrycie Nowego Świata. Uczeń:

- 1) umieszcza Krzysztofa Kolumba i jego pierwszą odkrywczą wyprawę w czasie i w przestrzeni;

- 2) opisuje odkrycie Krzysztofa Kolumba, używając pojęć: karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna;
 - 3) wymienia następstwa wypraw odkrywczych dla Europy i dla Ameryki.
16. Mikołaj Kopernik i jego odkrycie. Uczeń:
- 1) opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając pojęć: uczonec, astronom, odkrycie naukowe;
 - 2) opisuje i umieszcza w czasie odkrycia Mikołaja Kopernika, wyjaśniając, co znaczy powiedzenie: „Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię”.
17. Jadwiga i Jagiełło. Uczeń:
- 1) wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie;
 - 2) wyjaśnia przyczyny unii polsko-litewskiej;
 - 3) charakteryzuje osobę Jadwigi i wymienia jej zasługi dla kultury polskiej;
 - 4) opowiada o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem.
18. Dwór Jagiellonów. Uczeń
- opisuje życie dworskie na Wawelu w okresie panowania Zygmunta, używając pojęć: dwór, pałac, komnata, arras.
19. Polski szlachcic. Uczeń:
- 1) charakteryzuje obowiązki szlachcica wobec państwa, używając pojęć: sejm, sejmik, pospolite ruszenie;
 - 2) opisuje działalność gospodarczą polskiej szlachty, używając pojęć: folwark, pańszczyzna, kmiecie, spichlerz, spław rzeczny – Wisłą do Gdańska.
20. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Uczeń:
- 1) wyjaśnia, na czym polegała unia lubelska i wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów;
 - 2) opisuje, w jaki sposób dokonywano wyboru króla, używając pojęć: elekcja, pole elekcyjne, koronacja.
21. Rzeczpospolita w XVII w. Uczeń:
- 1) sytuuje w czasie i omawia wydarzenia potopu szwedzkiego, z uwzględnieniem obrony Częstochowy i postaci Stefana Czarnieckiego;
 - 2) sytuuje w czasie i opisuje wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego, używając pojęć: oblężenie, odsiecz, sułtan, husaria.
22. Upadek I Rzeczypospolitej. Uczeń:
- 1) podaje przykłady naprawy państwa polskiego za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, z uwzględnieniem Konstytucji 3 maja;
 - 2) omawia i sytuuje w czasie wydarzenia powstania kościuszkowskiego, używając pojęć: naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy;
 - 3) wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku państwa polskiego, podaje datę III rozbioru.
23. Formy walki o niepodległość. Uczeń:
- 1) umiejscawia w czasie powstanie listopadowe i powstanie styczniowe;
 - 2) wymienia cele walki powstańców oraz przykłady represji zastosowanych wobec społeczeństwa po przegranych powstaniach;
 - 3) omawia, na wybranym przykładzie, walkę o język polski w nauczaniu;
 - 4) zbiera z różnych źródeł informacje o zasługach dla rozwoju kultury polskiej: Jana Matejki, Stanisława Moniuszki, Henryka Sienkiewicza i Stanisława Wyspiańskiego.
24. Życie na emigracji. Uczeń:
- 1) wskazuje na mapie państwa, które przyjęły najwięcej emigrantów z ziem polskich;
 - 2) rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową;
 - 3) zbiera z różnych źródeł informacje o zasługach dla kultury polskiej:

Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Marii Skłodowskiej-Curie, Heleny Modrzejewskiej.

25. Miasto przemysłowe. Uczeń:

- 1) opowiada o rozwoju uprzemysłowienia w XIX w., używając pojęć: maszyna parowa, kolej żelazna, statek parowy, silnik elektryczny, telegraf, fabryka;
- 2) wskazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta na ziemiach polskich;
- 3) rozróżnia rzemieślnicze i fabryczne (maszynowe) formy produkcji;
- 4) opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce.

26. Odrodzenie państwa polskiego. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów;
- 2) wymienia czynniki decydujące o odzyskaniu niepodległości przez Polskę;
- 3) zbiera informacje o zasługach dla państwa polskiego Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego.

27. Polska w okresie II wojnie światowej. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę;
- 2) podaje charakterystyczne cechy polityki Stalina i Hitlera wobec własnych społeczeństw i państw podbitych;
- 3) charakteryzuje życie ludności na okupowanych terytoriach Polski, z uwzględnieniem losów ludności żydowskiej;
- 4) omawia formy oporu społeczeństwa wobec okupantów;
- 5) opisuje postawę ludności cywilnej i żołnierzy powstańczej Warszawy.

28. Polska Rzeczpospolita Ludowa. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie granice Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i wymienia jej sąsiadów;
- 2) opowiada o Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, używając pojęć: odbudowa zniszczeń wojennych, awans społeczny i likwidacja analfabetyzmu, planowanie centralne, zależność od ZSRR, dyktatura partii komunistycznej, cenzura, opozycja demokratyczna.

29. Solidarność i powstanie III Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie III Rzeczypospolitą i jej sąsiadów;
- 2) opisuje powstanie i działania Solidarności, używając określeń: strajk, walka bez przemocy, stan wojenny, „Okrągły Stół”;
- 3) wyjaśnia, jakie najważniejsze zmiany zaszły w Polsce w 1989 r.

II etap edukacyjny: klasy IV–VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna.

1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo -skutkowych.
5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągnięcia z nich wniosków.
2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
3. Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
4. Objawianie związków przyczynowo -skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
5. Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

III. Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Klasa IV

I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

- 1) zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich;
- 2) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje. programowa kształcenia ogólnego z *komentarzem*

II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie;
- 2) zna legendy o początkach państwa polskiego;
- 3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami.

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 2) wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi;
- 3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;
- 4) odróżnia historię od dziejów legendarnych.

IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

- 1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski;
- 2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie;
- 3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim;

- 4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim;
- 5) Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach;
- 6) Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu;
- 7) bohaterach wojen XVII wieku – przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim;
- 8) Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Raławic;
- 9) Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie;
- 10) Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie;
- 11) laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie;
- 12) Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach;
- 13) Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni;
- 14) „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach”;
- 15) żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie „Ince”;
- 16) papieżu Janie Pawle II;
- 17) „Solidarności” i jej bohaterach.

Treści dodatkowe, nieobowiązkowe, do wyboru przez nauczyciela w porozumieniu z uczniem.

- 1) Piastowie. Plemiona słowiańskie i ich warunki życia na terenie dzisiejszej Polski. Ród Piastów – legendy związane z rodem.
- 2) Chrzest Polski. Chrystianizacja i przemiany kulturowe na ziemiach polskich. Misja św. Wojciecha. Nowe słowa i nowe znaczenie starych słów w języku polskim.
- 3) Wojny z Niemcami. Obrona kraju, wojowie. Obrona Głogowa.
- 4) Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.
- 5) Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.
- 6) Złoty wiek kultury polskiej. Osiągnięcia architektury i sztuki – Wawel.
- 7) Gdańsk – Polska spichlerzem Europy. Miasto, port, rozwój handlu zbożem.
- 8) Zygmunt III Waza. Warszawa stolicą Polski.
- 9) Obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.
- 10) Strajk dzieci we Wrześni. Udręki niewoli, germanizacja, rusyfikacja.
- 11) Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim.

Klasy V–VIII

I. Cywilizacje starożytne. Uczeń:

- 1) porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym i wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej;
- 2) lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu;
- 3) charakteryzuje strukturę społeczeństwa i system wierzeń w Egipcie, Grecji i Rzymie, religię starożytnego Izraela; wyjaśnia różnicę między politeizmem a monoteizmem;
- 4) umiejscawia w czasie i zna różne systemy sprawowania władzy oraz organizację

społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;

5) charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, prawie, architekturze, sztuce, literaturze;

6) umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

II. Bizancjum i świat islamu. Uczeń:

1) umiejscawia w czasie i przestrzeni zasięg ekspansji arabskiej i wyjaśnia wpływ cywilizacji muzułmańskiej na Europę;

2) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i rozpoznaje osiągnięcia kultury bizantyjskiej (prawo, architektura, sztuka).

III. Średniowieczna Europa. Uczeń:

1) umiejscawia w czasie i przestrzeni państwo Franków;

2) umiejscawia w czasie i przestrzeni nowe państwa w Europie;

3) wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele w XI wieku oraz opisuje relacje między władzą cesarską a papieską;

4) charakteryzuje przyczyny i skutki krucjat.

IV. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy. Uczeń:

1) przedstawia instytucje systemu lennego, wyjaśnia pojęcie stanu i charakteryzuje podziały społeczne w średniowieczu;

2) opisuje warunki życia średniowiecznego miasta i wsi;

3) porównuje kulturę rycerską i kulturę miejską, opisuje charakterystyczne cechy wzoru rycerza średniowiecznego, rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza, wskazuje różnice między stylem romańskim a stylem gotyckim;

4) wyjaśnia rolę Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

V. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

1) sytuuje w czasie i przestrzeni państwo pierwszych Piastów oraz przedstawia jego genezę;

2) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski;

3) charakteryzuje rozwój i kryzys monarchii Bolesława Chrobrego i Mieszka II;

4) charakteryzuje odbudowę i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;

5) przedstawia dokonania Bolesława Krzywoustego; opisuje konflikt z Cesarstwem Niemieckim;

6) opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

VI. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń:

1) umieszcza w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbicia dzielnicowego;

2) opisuje przyczyny oraz wskazuje skutki rozbicia dzielnicowego;

3) umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi oraz zagrożeniem najazdami tatarskimi w okresie rozbicia dzielnicowego;

4) opisuje przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego;

5) charakteryzuje proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku, wskazując na rolę władców piastowskich (ze szczególnym uwzględnieniem

roli Władysława Łokietka) oraz Kościoła.

VII. Polska w XIV i XV wieku. Uczeń:

- 1) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;
- 2) analizuje dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej;
- 3) opisuje związki Polski z Węgrami w XIV i XV wieku;
- 4) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Wielkim Księstwem Litewskim;
- 5) charakteryzuje dokonania w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej Jagiellonów w XV wieku;
- 6) porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w XIV i XV wieku;
- 7) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (rozwój przywilejów szlacheckich do konstytucji nihil novi).

VIII. Wielkie odkrycia geograficzne. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata;
- 2) umieszcza w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana oraz sytuuje w przestrzeni posiadłości kolonialne Portugalii i Hiszpanii. Szkoła podstawowa — histor

IX „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim. Uczeń:

- 1) rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego; charakteryzuje największe osiągnięcia Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela Santi, Erazma z Rotterdamu, Mikołaja Kopernika, Galileusza i Jana Gutenberga;
- 2) wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina oraz przedstawia okoliczności powstania Kościoła anglikańskiego;
- 3) wyjaśnia cele zwołania soboru trydenckiego i charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego;
- 4) umieszcza w czasie i opisuje najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;
- 5) charakteryzuje politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów, ze szczególnym uwzględnieniem powstania Prus Książęcych;
- 6) opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI wieku, uwzględniając działalność gospodarczą polskiej szlachty i rolę chłopów;
- 7) przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji, uwzględniając twórczość Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej na ziemiach polskich;
- 8) przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej między Polską a Litwą (1569) i jej główne postanowienia.

X. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń:

- 1) charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej; wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej;
- 2) wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady

wolnej elekcji; omawia przebieg i rezultaty pierwszych wolnych elekcji;
3) opisuje panowanie Stefana Batorego, ze szczególnym uwzględnieniem jego polityki zewnętrznej.

XI. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;
- 2) wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;
- 3) omawia przebieg i znaczenie potopu szwedzkiego;
- 4) sytuuje w czasie, lokalizuje i omawia najważniejsze bitwy w XVII wieku;
- 5) dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII wieku;
- 6) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie.

XII. Europa w XVII i XVIII wieku. Uczeń:

- 1) charakteryzuje, na przykładzie Francji Ludwika XIV, ustrój monarchii absolutnej oraz wymienia główne cechy monarchii parlamentarnej, wykorzystując informacje o ustroju Anglii;
- 2) opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i sztuce;
- 3) charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy Karola Monteskiusza i zasadę umowy społecznej Jakuba Rousseau;
- 4) charakteryzuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Rosji i Austrii.

XIII. Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII wieku. Uczeń:

- 1) omawia przyczyny i charakteryzuje przejawy kryzysu państwa w epoce saskiej;
- 2) charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego;
- 3) omawia zjawiska świadczące o postępie gospodarczym, rozwoju kultury i oświaty;
- 4) ocenia pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich.

XIV. Powstanie Stanów Zjednoczonych. Uczeń:

- 1) omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość;
- 2) wymienia instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych, wyjaśnia ich funkcjonowanie; ocenia sposób, w jaki konstytucja amerykańska realizowała w praktyce zasadę trójpodziału władzy;
- 3) przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

XV. Wielka rewolucja we Francji. Uczeń:

- 1) wyjaśnia główne przyczyny rewolucji i ocenia jej rezultaty;
- 2) analizuje i objaśnia zasady zawarte w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela.

XVI. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Uczeń:

- 1) podaje przykłady naprawy państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej;
- 2) charakteryzuje cele i konsekwencje konfederacji barskiej;
- 3) sytuuje w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja;

- 4) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i przedstawia jej następstwa;
 - 5) rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu.
- XVII. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku. Uczeń:
- 1) sytuuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze;
 - 2) przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego;
 - 3) rozróżnia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej.
- XVIII. Epoka napoleońska. Uczeń:
- 1) charakteryzuje zmiany polityczne w Europie w okresie napoleońskim i przemiany społeczno-gospodarcze;
 - 2) opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich oraz omawia ich historię;
 - 3) opisuje powstanie Księstwa Warszawskiego, jego ustrój i terytorium;
 - 4) przedstawia stosunek Napoleona do sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona.
- XIX. Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń:
- 1) omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich;
 - 2) charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynałazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktur społecznych i warunków życia).
- XX. Ziemie polskie w latach 1815–1848. Uczeń:
- 1) wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
 - 2) charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji;
 - 3) przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach;
 - 4) omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
 - 5) charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji i ruch spiskowy w kraju.
- XXI. Europa w okresie Wiosny Ludów. Uczeń:
- 1) wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie;
 - 2) omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego oraz Wiosny Ludów na ziemiach polskich.
- XXII. Powstanie styczniowe. Uczeń:
- 1) omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862;
 - 2) dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie;
 - 3) omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach;
 - 4) charakteryzuje formy represji popowstaniowych.

XXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) opisuje sytuację polityczną w Europie w II połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec;
- 2) prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;
- 3) wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku;
- 4) wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe.

XXIV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – rusyfikacja, germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska;
- 2) opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy;
- 3) opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków;
- 4) omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy);
- 5) wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907;
- 6) charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914.

XXV. I wojna światowa. Uczeń:

- 1) omawia najważniejsze konflikty między mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku;
- 2) wymienia główne przyczyny wojny – polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie;
- 3) omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie;
- 4) charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej;
- 3) opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji.

XXVI. Sprawa polska w czasie I wojny światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;
- 2) omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 r., rola Stanów Zjednoczonych i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.;
- 3) ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwotwórcze podczas wojny.

XXVII. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

- 1) opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny;
- 2) charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ład wersalski;
- 3) charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego narodowego socjalizmu, systemu sowieckiego): ideologię i praktykę.

XXVIII. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń:

- 1) omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej – od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji”;
- 2) przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania

Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód);

3) opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski).

XXIX. II Rzeczpospolita w latach 1921–1939. Uczeń:

1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego;

2) charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.;

3) omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego;

4) opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 r.);

5) przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi).

XXX. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

1) charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego;

2) omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;

3) ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego;

4) podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

XXXI. Droga do wojny. Uczeń:

1) omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie;

2) przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii;

3) opisuje politykę hitlerowskich Niemiec – rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego;

od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium;

4) charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera;

5) wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow.

XXXII. Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:

1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;

2) opisuje i omawia etapy wojny obronnej i wskazuje na mapach położenia stron walczących;

3) podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem.

XXXIII. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

1) przedstawia oraz sytuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);

2) charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy; przedstawia zagładę Żydów oraz Romów i eksterminację innych narodów; zna przykłady bohaterstwa Polaków ratujących Żydów z Holocaustu;

- 3) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;
- 4) wymienia główne decyzje konferencji wielkiej trójki (Teheran, Jałta, Poczdam);
- 5) przedstawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym problem zmiany granic i przesiedleń ludności.

XXXIV. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

- 1) porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce;
- 2) wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna);
- 3) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich;
- 4) charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;
- 5) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.

XXXV. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie;
- 2) umieszcza w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
- 3) przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

XXXVI. Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 2) wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny;
- 3) opisuje okoliczności powstania NRD i RFN;
- 4) wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego, charakteryzując oba bloki polityczno-wojskowe;
- 5) omawia sytuację w ZSRS i państwach jego strefy wpływów z uwzględnieniem wydarzeń na Węgrzech w 1956 r. i w Czechosłowacji w 1968 r.;
- 6) określa przyczyny, umieszcza w czasie i przestrzeni procesy dekolonizacyjne i ocenia ich następstwa;
- 7) wymienia konflikty doby zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego;
- 8) opisuje przebieg konfliktu na Bliskim Wschodzie;
- 9) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
- 10) wyjaśnia przyczyny oraz lokalizuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu ZSRS na przełomie lat 80. i 90., a także wyjaśnia jego następstwa;
- 11) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
- 12) przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
- 13) opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

XXXVII. Początki komunizmu w Polsce. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności przejścia władzy w Polsce przez komunistów (rola Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, referendum ludowe, wybory w 1947 r.);
- 2) charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego (żołnierze niezłomni [wyklęci]).

XXXVIII. Stalinizm w Polsce i jego skutki. Uczeń:

- 1) przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu;
- 2) omawia system terroru stalinowskiego w Polsce i ocenia jego skutki;
- 3) wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 r. (powstanie poznańskie) oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r.

XXXIX. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

- 1) opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRS;
- 2) charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich;
- 3) przedstawia i sytuuje w czasie różnorodność przyczyn kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje;
- 4) wyjaśnia znaczenie roli Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych;
- 5) opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980;
- 6) przedstawia rolę Jana Pawła II i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
- 7) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 r.;
- 8) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

XL. Dekada 1981–1989. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;
- 2) przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
- 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

XLI. Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 3) wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

XLII. Miejsce Polski w świecie współczesnym. Uczeń:

- 1) przedstawia i sytuuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskanie suwerenności przez Polskę;
 - 2) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r.;
 - 3) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.
- Podstawa programowa kształcenia ogólnego z *komentarzem*

II. Podręcznik i program nauczania historii i społeczeństwa oraz historii w Szkole Podstawowej nr 3 im. Noblistów Polskich w Gryfinie.

Program nauczania

Radosław Lolo, Anna Pieńkowska, Rafał Towalski; Program nauczania historii i społeczeństwa w klasach 4-6 szkoły podstawowej: Historia wokół nas.

Anita Plumińska – Mieloch, Historia. Program nauczania. Szkoła Podstawowa – klasy 4 -8.

Podręcznik:

KLASA IV: Wojciech Kalwat , Małgorzata Lis Historia 4 (podręcznik i zeszyt ćwiczeń) , wyd. WSiP

KLASA V : Radosław Lolo, Anna Pieńkowska, Rafał Towalski,; Historia wokół nas. Podręcznik do historii i społeczeństwa dla szkoły podstawowej, klasa 5; wyd: WSiP

KLASA VI : Radosław Lolo, Anna Pieńkowska, Rafał Towalski,; Historia wokół nas. Podręcznik do historii i społeczeństwa dla szkoły podstawowej, klasa 6; wyd: WSiP

KLASA VII: Anita Plumińska – Mieloch, Igor Kąkolewski, Krzysztof Kowalewski, Historia 7. (podręcznik i zeszyt ćwiczeń), wyd. WSiP

III. Narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów.

Pomiar osiągnięć ucznia odbywać się będzie za pomocą następujących narzędzi:

1. Sprawdzianów:
 - pytania ogólne obejmujące konkretną, lub obszerną tematykę realizowaną na lekcjach,
 - testów pisemnych z zadaniami: otwartymi (krótkie odpowiedzi, teksty z luką), zamkniętymi (na dobieranie, wielokrotnego wyboru, prawda – fałsz).
2. Materiałów źródłowych:
 - ikonograficznych,
 - kartograficznych,
 - statystycznych,
 - tekstów pisanych,
3. Kartkówek obejmujących treści z ostatnich 1 – 3 tematów lekcji.
4. Odpowiedzi ustnych.

5. Prac domowych.
6. Aktywności ucznia na lekcji.
7. Kart pracy.
8. Pracy w grupach.
9. Prac długoterminowych (np. projektu, portfolio, przeczytanej książki, sprawozdania z muzeum, wycieczki, referatu) i uczestnictwa w konkursach.
10. Różnych innych działań twórczych, prac dodatkowych ucznia.

IV. Obszary aktywności ucznia oceniane na lekcjach.

Na lekcjach historii i społeczeństwa w szkole podstawowej oceniane mogą być następujące obszary:

- rozumienie pojęć,
- analizowanie tekstów,
- analizowanie tekstów źródłowych,
- stosowanie wiedzy przedmiotowej,
- praca z mapą,
- dostrzeganie i analizowanie procesów historycznych,
- prezentowanie wyników swojej pracy.

V. Sposoby wystawiania oceny semestralnej lub rocznej.

1.

L.p.	Oceniane elementy pracy ucznia	Waga
1	Sprawdziany	3
2.	Kartkówka Odpowiedź ustna Analiza materiału źródłowego Praca długoterminowa Referat Różne inne działania twórcze, prace dodatkowe ucznia.	2
3	Praca domowa Praca na lekcji (aktywność, praca w grupach, karty pracy itd.)	1
4.	Konkursy: <ul style="list-style-type: none"> – etap szkolny (miejsce 1 – 10) – etap rejonowy – etap wojewódzki 	2 3 4

2. SPOSÓB WYSTAWIANIA OCENY ŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ Z PRZEDMIOTU HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO

1. Ocena śródroczna (za I okres) lub roczna jest liczona jako średnia ważona ocen bieżących.

Ocenę semestralną lub roczną oblicza się ze wszystkich możliwych do uzyskania ocen wg wzoru:

$$\text{Średnia ważona } X_w = \frac{\text{ocena} \times \text{waga} + \text{ocena} \times \text{waga} + \text{ocena} \times \text{waga} \dots}{\text{suma wag poszczególnych ocen}}$$

Uwaga:

a) Jeśli uczeń nie przystąpił do sprawdzianu, to do sumy wag w mianowniku dodajemy wagę tego sprawdzianu zwiększając w ten sposób mianownik.

b) Jeśli uczeń nie przystąpił do innej obowiązkowej formy aktywności, to nauczyciel może do sumy wag dodać wagę przyporządkowaną danej formie.

c) Nauczyciel, po uprzednim poinformowaniu uczniów, może ocenić inne formy aktywności nadając im odpowiednią wagę.

d) Oceny cząstkowe zawierające „+” liczymy w następujący sposób: do oceny dodajemy 0,5 pkt. np. 3+ liczymy jako 3,5.

e) Oceny cząstkowe zawierające „-” liczymy w następujący sposób: od oceny odejmujemy 0,25 pkt. np. 4- liczymy jako 3,75.

f) Ocena powinna być opatrzona komentarzem, który będzie wskazówką dla ucznia, w jaki sposób może on podnieść swoje osiągnięcia edukacyjne. Komentarz może być ustny lub pisemny.

g) Uczniowie z opiniami oraz orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznej oceniani są zgodnie z zaleceniami poradni

h) Wyliczona średnia ważona daje nam ocenę:

- do 1,74 - niedostateczny
- od 1,75 do 2,74 – dopuszczającą
- od 2,75 do 3,74 – dostateczną
- od 3,75 do 4,74 – dobrą
- od 4,75 do 5,29 – bardzo dobrą
- od 5,3 lub szczególne osiągnięcia - celującą

2. Udział w konkursie przedmiotowym:

etap szkolny (miejsca 1 – 10) – ocena bardzo dobra

etap rejonowy – ocena celująca

3. Próg procentowy ocen z historii:

ocena:

niedostateczny 0 – 39 %

dopuszczający 40 – 59 %

dostateczny 60 – 74 %

dobry 75 – 85 %

bardzo dobry 86 – 100 %

celujący – wiedza wykraczająca poza obowiązkowe wymagania programowe.

VI. Praca z uczniem ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi

Nauczyciel jest zobowiązany, na podstawie pisemnej opinii bądź orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się.

VII. Zasady poprawiania ocen

- 1) Na początku roku szkolnego nauczyciel przedmiotu ustala i informuje ustnie uczniów, które oraz ile ocen może uczeń poprawić w danym okresie nauki.
- 2) Uczeń jednokrotnie może przystąpić do poprawy uzyskanej oceny bieżącej.
- 3) Chęć poprawy (uzupełnienia) oceny bieżącej uczeń zgłasza nauczycielowi w ciągu tygodnia od wstawienia oceny.
- 4) Formę i termin poprawienia (uzupełnienia) oceny bieżącej ustala nauczyciel w porozumieniu z uczniem. Poprawiona ocena odnotowana zostaje w dzienniku. Obie oceny brane są pod uwagę przy ustalaniu śródrocznej (rocznej) oceny klasyfikacyjnej.
- 5) Uczeń w ciągu okresu może być bez usprawiedliwienia nieprzygotowany do lekcji tyle razy, ile wynosi tygodniowy wymiar godzin danego przedmiotu w ciągu okresu. Po wykorzystaniu przez ucznia określonego limitu zgłoszeń faktu nieprzygotowania do lekcji, uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną.

VIII. Sposoby gromadzenia informacji o osiągnięciach uczniów.

Wszelkie kontrolne prace pisemne będą przechowywane przez nauczycieli uczących historii do 31 października następnego roku szkolnego. Wszelkie prace pisemne na prośbę ucznia lub

rodzica (prawnego opiekuna) będą udostępniane do wglądu uczniom lub ich rodzicom (prawnym opiekunom) na zebraniach lub w terminie ustalonym wspólnie z nauczycielem.

Uczniowie klas szkoły podstawowej piszą diagnozy sprawdzające przyrost wiedzy i umiejętności zgodnie z harmonogramem diagnoz na dany rok szkolny.

IX. Zestaw dokumentów obowiązujących nauczyciela historii.

1. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych.
2. Program nauczania historii i społeczeństwa w klasach IV- VI oraz historii IV – VIII szkoły podstawowej.
3. Rozkład materiału nauczania wraz z zakładanymi osiągnięciami ucznia.
4. Statut Szkoły.
5. Przedmiotowy System Oceniania z historii i społeczeństwa oraz historii dla szkoły podstawowej.

X. Jednolity układ zestawu zadań egzaminu klasyfikacyjnego, poprawkowego i sprawdzianu wiadomości i umiejętności.

1. Egzamin klasyfikacyjny

a) czas trwania – 45 minut

b) formy odpowiedzi:

- część pisemna składała: z zadań otwartych i z zadań zamkniętych- będzie trwała 30 minut

- część ustna - będzie trwała 15 minut

2. Egzamin poprawkowy

a) czas trwania – 45 minut

b) formy odpowiedzi:

- część pisemna składała: z zadań otwartych i z zadań zamkniętych- będzie trwała 30 minut

- część ustna - będzie trwała 15 minut

Egzamin klasyfikacyjny i egzamin poprawkowy uwzględnia treści i umiejętności ze wszystkich poziomów wymagań na poszczególne oceny w danym roku szkolnym.

3. Sprawdzian wiadomości i umiejętności

a) czas trwania – 45 minut

b) formy odpowiedzi:

- część pisemna składała: z zadań otwartych i z zadań zamkniętych- będzie trwała 30 minut
- część ustna - będzie trwała 15 minut

c) uczeń otrzymuje jeden zestaw zadań, który zawiera wymagania edukacyjne na ocenę o stopień wyższą od uzyskanej. Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie minimum 90% poprawnych odpowiedzi.

4. Uczniowie z orzeczeniami poradni psychologiczno – pedagogicznej otrzymują zadania egzaminacyjne, w których uwzględniono zalecenia poradni.

XI. Sposoby ewaluacji przedmiotowego systemu oceniania.

Przynajmniej raz w roku szkolnym nauczyciel w wybranej klasie dokona ewaluacji przedmiotowego systemu oceniania z historii i społeczeństwa, przy pomocy jednej z następujących metod:

- analiza wyników nauczania,
- analiza wypowiedzi rodziców i uczniów,
- ankieta,
- krótkie testy dotyczące tej tematyki.

Po analizie wyników ankiet nauczyciele wspólnie podejmują decyzję o zmianach w systemie oceniania z przedmiotu historia i społeczeństwo. Wnioski i propozycje ewentualnych zmian w systemie oceniania przedstawiane będą na Radzie Pedagogicznej przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego.

XII. Sposób uzasadniania ocen bieżących, śródrocznych i rocznych.

Na prośbę ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel ustnie uzasadnia ustaloną ocenę zgodnie z wymaganiami edukacyjnymi zawartymi w realizowanym programie nauczania, Szczegółowych warunkach i sposobie oceniania wewnątrzszkolnego i Przedmiotowym Systemie Oceniania z historii i społeczeństwa.